

**DOSTĘPNE FORMY
OPIEKI ZDROWOTNEJ,
POMOCY SPOŁECZNEJ
I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ
DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI
PSYCHICZNYMI.**

PRZEWODNIK

**Tarnów, grudzień 2014
Urząd Miasta Tarnowa
Wydział Zdrowia**

SPIS TREŚCI

Strona:

I. WSTĘP	3
II. OPIEKA ZDROWOTNA	5
Poradnie Zdrowia Psychicznego	7
Oddziały Dienne Psychiatryczne	7
Zespoły Leczenia Środowiskowego (domowego)	8
Stacjonarne Oddziały Psychiatryczne	8
Ośrodki Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia	9
Prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych dla osób nieubezpieczonych	10
III. OPIEKA PSYCHIATRYCZNA NAD DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ	11
IV. POMOC SPOŁECZNA	15
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	15
Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	15
Domy Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy	16
Warsztaty Terapii Zajęciowej	17
Miejski Punkt Konsultacyjny Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	18
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	18
Inne Formy Pomocy	18
V. AKTYWIZACJA ZAWODOWA	19
Powiatowy Urząd Pracy	19
Zakład Aktywności Zawodowej	20
Zakłady Pracy Chronionej	21
VI. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I NIEZDOLNOŚCI DO PRACY	22
Orzekanie o niepełnosprawności dla celów pozarentowych	22
Orzekanie o niezdolności do pracy	22
VII. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	23

I. WSTĘP

W odniesieniu do ochrony zdrowia psychicznego podstawowe znaczenie ma **ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz.1375). Zgodnie z ustawą ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Zadania, o których mowa w ustawie realizowane są poprzez działania określone w **Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego** (Dz.U. z 2010 r. Nr 24 poz.128).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego stanowi strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej. Załącznik nr 1 do rozporządzenia określa szczegółowy wykaz zadań i ich podział pomiędzy poszczególne podmioty. Jednym z zadań należących do samorządów województw jest ustalenie regionalnych priorytetów promocji zdrowia psychicznego, natomiast zadaniem samorządów powiatów i gmin jest ustalenie lokalnych priorytetów promocji zdrowia psychicznego.

Priorytety promocji zdrowia psychicznego na obszarze województwa małopolskiego zostały określone w „**Małopolskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015**” stanowiącym załącznik do uchwały Nr 1262/11 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 25 października 2011 roku. Małopolski Program określa regionalny model opieki psychiatrycznej, definiuje cele główne i szczegółowe oraz plan operacyjny na lata 2011-2015.

Priorytety promocji zdrowia psychicznego dla Miasta Tarnowa zostały określone w „**Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Tarnowa na lata 2014-2015**” stanowiącym załącznik do uchwały Nr XLV/612/2014 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 30 stycznia 2014 r. Program zawiera analizę demograficzno-epidemiologiczną populacji Tarnowa, opisuje aktualne zasoby opieki psychiatrycznej, określa zapotrzebowanie na leczenie psychiatryczne, wskazuje najważniejsze kierunki działania, cele główne i szczegółowe, a także przedstawia ogólne założenia dotyczące finansowania Programu oraz zasady zarządzania Programem i monitorowania jego realizacji. Program jest pierwszym tego rodzaju dokumentem, odnoszącym się do problematyki ochrony zdrowia psychicznego w Tarnowie. Dokument został przygotowany przy współpracy z organizacjami pozarządowymi aktywnie uczestniczącymi w opracowaniu diagnozy potrzeb lokalnego środowiska. Ponadto Program wpisuje się w „Strategię Rozwoju Miasta-Tarnów 2020” przyjętą uchwałą Nr XI/111/2011 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 30 czerwca 2011 r.

Jednym z celów szczegółowych określonych w „Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Tarnowa na lata 2014-2015” jest przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W związku z powyższym powstał niniejszy Przewodnik, który został opracowany w Wydziale Zdrowia w Urzędzie Miasta Tarnowa przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Wydziałem Edukacji i Wydziałem Polityki Społecznej, podmiotami leczniczymi i organizacjami pozarządowymi. W trakcie prac nad jego przygotowaniem wykorzystano ogólnodostępne informacje umieszczone na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie oraz informacje umieszczone na stronach internetowych podmiotów leczniczych, placówek pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i innych.

II. OPIEKA ZDROWOTNA

Świadczenia gwarantowane w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień są skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi oraz do osób uzależnionych i ich rodzin. W zależności od potrzeb i stanu pacjenta leczenie jest prowadzone w warunkach **stacjonarnych** (psychiatrycznych, leczenia uzależnień oraz w izbie przyjęć), **dziennych** (psychiatrycznych i leczenia uzależnień), **ambulatoryjnych** (psychiatrycznych i leczenia środowiskowego (domowego) oraz leczenia uzależnień).

Pacjentowi w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień przysługują:

w warunkach stacjonarnych:

- świadczenia terapeutyczne,
- programy terapeutyczne,
- niezbędne badania diagnostyczne,
- konsultacje specjalistyczne,
- leki,
- wyroby medyczne,
- wyżywienie,
- działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin;

w warunkach dziennych:

- świadczenia terapeutyczne,
- programy terapeutyczne,
- niezbędne badania diagnostyczne,
- leki,
- wyżywienie,
- działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin;

w warunkach ambulatoryjnych :

- świadczenia terapeutyczne,
- niezbędne badania diagnostyczne,
- leki niezbędne w stanach nagłych,
- działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin.

W roku 2014 kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenia w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień posiada pięciu świadczeniodawców z terenu miasta Tarnowa. Ich wykaz wraz z adresami i profilem działalności zawiera poniższa tabela.

Tabela Nr 1. Wykaz jednostek posiadających kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia na usługi z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień na rok 2014.

Lp.	Nazwa podmiotu leczniczego	Adres	Typ świadczeń
1.	Zespół Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o.	ul. Mostowa 6	- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych, - świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży, - świadczenia dzienne psychiatryczne dla dorosłych.
2.	Mościckie Centrum Medyczne Sp. z o.o.	ul. Kwiatkowskiego 15	świadczenia psychologiczne
3.	Szpital Wojewódzki im. Św. Łukasza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Lwowska 178 A	- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych, - leczenie uzależnień, - świadczenia dzienne leczenia uzależnień, - leczenie uzależnień stacjonarne.
4.	Centrum Medyczne „KOL-MED” Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Pl. Dworcowy 6	- świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych, - świadczenia psychologiczne.
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Punkt Wczesnej Interwencji	ul. Okrężna 4 a	świadczenia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie.

Łączna wartość kontraktów zawartych z NFZ na usługi z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień przez podmioty lecznicze z terenu miasta Tarnowa w 2014 roku wynosi 5.355.674 zł. Ponadto na terenie miasta Tarnowa usługi z zakresu opieki psychiatrycznej świadczą:

- 1) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Krakowie w skład , którego wchodzi Poradnia Zdrowia Psychicznego zlokalizowana w Tarnowie przy ulicy Krakowskiej 32,
- 2) Centrum Zdrowia Psychicznego „Mental-Med” w Krakowie w skład, którego wchodzi Zespół Leczenia Środowiskowego w Tarnowie na osiedlu 25-lecia PRL 3 a.

Poradnie Zdrowia Psychicznego

Poradnie Zdrowia Psychicznego są podstawową i najbardziej dostępną formą opieki psychiatrycznej zapewniającą konsultacje psychiatrów, psychologów i psychoterapeutów. Udzielają pomocy ambulatoryjnej w dni powszednie. Do Poradni Zdrowia Psychicznego nie jest wymagane skierowanie.

Na terenie miasta Tarnowa działają trzy poradnie zdrowia psychicznego i jedna poradnia psychosomatyczna:

Tabela Nr 2. Wykaz Poradni Zdrowia Psychicznego i Poradni Psychosomatycznych w Tarnowie posiadających kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2014 roku .

Lp.	Nazwa podmiotu leczniczego	Adres	Numer telefonu
1.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Zespole Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o. czynna od poniedziałku do piątku	ul. Mostowa 6	14 632 42 81
2.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Centrum Medycznym „Kol-Med.” SPZOZ czynna w poniedziałki, wtorki i czwartki	Pl. Dworcowy 6	14 688 60 53
3.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Krakowie czynna w poniedziałki	ul. Krakowska 32	14 631 62 20 14 631 62 33
4.	Poradnia Psychosomatyczna w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SPZOZ czynna od poniedziałku do piątku	ul. Lwowska 178a	14 631 57 41

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie oraz na stronach internetowych podmiotów leczniczych.

Oddziały Dienne Psychiatryczne

Oddziałyienne psychiatryczne są pośrednią formą opieki psychiatrycznej pomiędzy leczeniem ambulatoryjnym a hospitalizacją całodobową, które oferują pacjentom pobyt w godzinach 7:00-14:00, w dni powszednie (z wyłączeniem sobót i niedziel). Pacjent otrzymuje kompleksową pomoc psychiatrów, psychologów i terapeutów, bez konieczności przebywania poza środowiskiem domowym i rodzinnym, ponieważ dni wolne, popołudnia i noce spędza w swoim domu. Do przyjęcia na oddział wymagane jest skierowanie od lekarza psychiatry.

Na terenie Tarnowa działa jeden Oddział Dzienny Psychiatryczny Ogólny wchodzący w skład Zespołu Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o. dysponujący 20 miejscami. Mieszkańcy Tarnowa korzystają również z Oddziału Dziennego Psychiatrycznego Centrum Zdrowia w Tuchowie, dysponującego 12 miejscami.

Tabela Nr 3. Wykaz Oddziałów Dziennych Psychiatrycznych posiadających kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2014 roku, z których korzystają mieszkańcy Tarnowa.

Lp.	Nazwa podmiotu leczniczego	Adres	Numer telefonu
1.	Oddział Dzienny Psychiatryczny Ogólny w Zespole Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o.	ul. Mostowa 6 33-100 Tarnów	14 632 42 91
2.	Oddział Dzienny Psychiatryczny Ogólny w Centrum Zdrowia Tuchów Sp. z o.o.	ul. Kolejowa 8b 33-170 Tuchów	14 687 04 00

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Krakowie oraz na stronach internetowych podmiotów leczniczych.

Zespoły Leczenia Środowiskowego (domowego)

Zespoły leczenia środowiskowego zajmują się leczeniem osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania, szczególnie wówczas, gdy takie osoby, ze względu na stan zdrowia psychicznego, nie są w stanie regularnie zgłaszać się do Poradni Zdrowia Psychicznego czy uczęszczać na Oddział Dzienny Psychiatryczny. Zespół Leczenia Środowiskowego zapewnia regularne wizyty domowe, monitoruje stan psychiczny chorego, podejmuje działania, mające na celu utrzymanie ciągłości terapii i uniknięcie hospitalizacji na oddziale stacjonarnym.

Leczenie środowiskowe (domowe) jest realizowane głównie wobec osób z ciężkimi chorobami psychicznymi.

Zespoły leczenia środowiskowego składają się z psychiatry, psychologa, pracownika socjalnego i pielęgniarki.

Dzięki rozszerzaniu działania zespołów opieki środowiskowej zmniejsza się między innymi długość pobytu pacjentów na oddziałach stacjonarnych, opieka środowiskowa zapobiega też wielokrotnym hospitalizacjom pacjentów.

Na terenie Tarnowa działa obecnie jeden **Zespół Leczenia Środowiskowego, na os. 25-lecia 3a, tel. 606 201 459** wchodzący w skład Centrum Zdrowia Psychicznego „Mental-Med” z siedzibą w Krakowie, ul. Zachodnia 7. Rocznie Zespół obejmuje opieką około 30 pacjentów.

Stacjonarne Oddziały Psychiatryczne

Tarnów nie dysponuje stacjonarnym oddziałem psychiatrycznym. Pacjenci z Tarnowa wymagający leczenia w stacjonarnym oddziale psychiatrycznym kierowani są do niżej wymienionych szpitali psychiatrycznych.

Tabela Nr 4. Wykaz Oddziałów i Szpitali Psychiatrycznych z których korzystają mieszkańcy Tarnowa.

Lp.	Nazwa podmiotu leczniczego	Adres	Numer telefonu
1	Specjalistyczny Szpital im. dr J. Babińskiego Oddział Psychiatryczny Ogólny	ul. Babińskiego 29 30-393 Kraków	12 652 43 21

2.	SP ZOZ w Dębicy Oddziały Psychiatryczne w Straszęcinie	Straszęcin 295	14 680 36 00 14 680 36 19
3.	Szpital Specjalistyczny im. Klimontowicza Oddział Psychiatryczny Ogólny	ul. Węgierska 21 38-300 Gorlice	18 355 33 45
4.	Szpital Uniwersytecki Oddział Psychiatrii Dorosłych	ul. Kopernika 21A 31-501 Kraków	12 424 87 23 12 424 87 06

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz na stronach internetowych podmiotów leczniczych.

Usługi z zakresu stacjonarnego leczenia psychiatrycznego będą świadczone także w Tarnowie. Nastąpi to po zakończeniu realizowanej obecnie inwestycji w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza

Ośrodki Leczenia Uzależnień i Współzależnienia

Mieszkańcy Tarnowa mogą korzystać z różnorodnych form leczenia uzależnień, zarówno w warunkach stacjonarnych, dziennych, jak i ambulatoryjnych.

W Tarnowie funkcjonuje kompleksowy Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współzależnienia w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza.

Tabela Nr 5. Struktura Ośrodka Leczenia Uzależnień i Współzależnienia w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza w Tarnowie

Lp.	Forma leczenia uzależnienia	Liczba miejsc	Numer telefonu
1.	Stacjonarny Oddział Leczenia Uzależnień i Współzależnienia	62	14 631 52 87
2.	Oddział Dzienny Leczenia Uzależnień i Współzależnienia	20	14 631 52 87
3.	Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia czynna od poniedziałku do piątku	--	14 631 52 87 14 631 52 91

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz na stronie internetowej podmiotu leczniczego.

W ramach Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia prowadzona jest:

- diagnoza osób z problemem używania i nadużywania środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, leki i in.),
- terapia dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, uzależnionych od hazardu, współzależnionych oraz dorosłych dzieci alkoholików.

Prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych dla osób nieubezpieczonych

Mieszkańcy Tarnowa, którzy nie są objęci ubezpieczeniem zdrowotnym, bądź takie prawo czasowo utracili mogą ubiegać się o wydanie przez Prezydenta Miasta Tarnowa decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (a więc do takiej samej opieki jak osoby ubezpieczone) na okres 90 dni. Uprawnienie takie dotyczy jednakże osób o najniższych dochodach, nie przekraczających kwot ustalonych w przepisach o pomocy społecznej.

Prawo do ubiegania się o wydanie przez Prezydenta Miasta Tarnowa decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na okres 90 dni mają osoby, które:

- posiadają obywatelstwo polskie i miejsce zamieszkania na terenie Tarnowa,
- nie są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym z innego tytułu i w związku z tym nie posiadają prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- spełniają kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) i co do których nie stwierdzono okoliczności, o której mowa w art. 12 tej ustawy.

Spełnienie kryterium dochodowego oznacza, iż osoba ubiegająca się o wydanie decyzji nie może osiągać miesięcznego dochodu przekraczającego kwoty określone w przepisach o pomocy społecznej. Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2012 r., poz. 823) kryterium dochodowe wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej – **542 zł**,
- dla osoby pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym – **456 zł**.

Z wnioskiem o wydanie decyzji na rzecz osoby uprawnionej, o której mowa wyżej, może również wystąpić - w przypadku stanu nagłego – podmiot leczniczy (szpital, przychodnia), który udzielił świadczenia.

Wniosek o wydanie decyzji można złożyć w **Wydziale Zdrowia Urzędu Miasta Tarnowa ul. Goldhammera 3, II piętro pok. 210, tel. 14 688 28 17** albo przesłać na adres Urzędu Miasta Tarnowa. (nie jest wymagane osobiste złożenie wniosku). Następnym etapem jest przeprowadzenie z osobą, której wniosek dotyczy rodzinnego wywiadu środowiskowego. przez pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie. Celem wywiadu jest między innymi ustalenie, czy osoba objęta wnioskiem spełnia kryteria dochodowe. Po dokonaniu weryfikacji dokumentacji zostaje wydana decyzja administracyjna o potwierdzeniu lub odmowie potwierdzenia prawa do świadczeń. Za złożenie wniosku i wydanie decyzji nie pobiera się żadnych opłat.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie wydanej decyzji przysługuje przez 90 dni licząc od dnia:

- 1) złożenia wniosku – jeśli wnioskodawcą była osoba zainteresowana,
- 2) udzielenia świadczenia – jeśli świadczenie zostało udzielone w stanie nagłym.

III.OPIEKA PSYCHIATRYCZNA NAD DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ

W Tarnowie nie ma oddziału stacjonarnego, a także dziennego oddziału psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży. W przypadku konieczności leczenia szpitalnego, dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi są kierowane do oddziałów w Krakowie.

Tabela Nr 6. Stacjonarne leczenie psychiatryczne dzieci i młodzieży

Lp.	Nazwa podmiotu leczniczego	Adres	Numer telefonu
1	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika Oddział Psychiatrii Dzieci i Młodzieży	ul. Strzelecka 2A 31-503 Kraków	12 619 86 92 12 619 86 13 12 619 86 00
2.	Szpital Uniwersytecki w Krakowie, Oddział Psychiatrii Dzieci i Młodzieży	ul. Kopernika 21A	12 424 87 43

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz na stronach internetowych podmiotów leczniczych.

Na terenie Miasta funkcjonuje **Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży, przy ul. Mostowej 6, wchodząca w skład Zespołu Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o. tel. 14 632 42 61.**

Poradnia ta udziela porad ambulatoryjnych w dni powszednie, zapewnia dostęp do psychiatrów dziecięcych i psychologów, oferuje również grupową terapię dzieci oraz terapię rodzin.

W ramach systemu oświaty w Tarnowie działają poradnie, obejmujące swą opieką dzieci i młodzież:

- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która świadczy specjalistyczną pomoc psychologiczną dla dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców. Kadre stanowią psychologowie, pedagodzy i logopedzi. Poradnia oferuje pomoc w zakresie diagnozy i terapii psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej, doradztwa zawodowego, orzecznictwa i opiniowania, psychoedukacji, profilaktyki oraz terapii EEG Biofeedback.

- **Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna**, oferująca pomoc psychologiczną dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Poradnia prowadzi terapię indywidualną i rodzinną, zajmuje się psychoedukacją i szeroko rozumianą profilaktyką, prowadzi konsultacje i mediacje. Pomaga poprzez diagnozę psychologiczną, pedagogiczną, prowadzi także monitoring oraz diagnozowanie zagrożeń społecznych dzieci i młodzieży (organizowanie Miejskich Konferencji Wychowawczych, publikowanie raportów z badań); dysponuje pracownią Biofeedback EEG. Realizuje postanowienia sądu, MOPS i zespołu interdyscyplinarnego w zakresie udzielania pomocy psychologicznej.

- **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która oferuje pomoc dzieciom, młodzieży, rodzicom (opiekunom) i nauczycielom potrzebującym wsparcia poprzez diagnozę psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną oraz działania profilaktyczne i doradztwo.

W ramach działań poradnia prowadzi wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Korzystają z niej dzieci przedszkolne oraz młodzież ucząca się w Tarnowie.

Ponadto na terenie Tarnowa funkcjonują poradnie o charakterze niepublicznym:

- **Poradnia Specjalistyczna i Telefon Zaufania „Arka”**, zajmująca się doradztwem, poradnictwem i psychoterapią indywidualną i rodzinną, a także mediacjami. Ponadto udziela wsparcia psychologicznego za pośrednictwem Telefonu Zaufania 19487, który jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 16.00-20.00, a z piątku na sobotę i z soboty na niedzielę pełniony jest również dyżur całonocny (16.00-6.00). Działalność edukacyjna polega na organizowaniu szkoleń, form doształcania, zebrań dyskusyjnych i wymiany doświadczeń.

- **Centrum Wspierania Rozwoju - Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która posiada gabinety następujących specjalistów: pedagog, psycholog, logopeda, wychowawca, doradca zawodowy, konsultanci merytoryczni, a także zespół wczesnego orzekania. Centrum realizuje diagnozy, opinie, terapie, zajęcia wspierające dla dzieci, młodzieży i rodziców, gimnastykę korekcyjną i terapię więzi rodzinnych.

Tabela Nr 7. Poradnie w Tarnowie obejmujące swą opieką dzieci i młodzież.

Lp.	Nazwa poradni	Adres	Numer telefonu
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Nadbrzeżna Dolna 7	14 655 99 95
2.	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna	ul. Szujskiego 25	14 622 27 96 14 636 27 96
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Krzyska 17a	14 627 29 59
4.	Poradnia Specjalistyczna i Telefon Zaufania „Arka”	Pl. Katedralny 6	14 621 01 91 19487
5.	Centrum Wspierania Rozwoju - Niepubliczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna	ul. Goldhammera 2	14 656 91 31

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronach internetowych Poradni.

W Tarnowie na rzecz ochrony zdrowia psychicznego oraz psychoedukacji, profilaktyki i terapii dzieci i młodzieży działa wiele placówek oświatowych, w szczególności:

Szkoły i placówki oświatowe publiczne:

- I Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, funkcjonujący przy Przedszkolu Publicznym nr 18 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Westerplatte 10;
- II Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, funkcjonujący od 1.09.2014 r. przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, ul. Nadbrzeżna Dolna 7;
- Przedszkola Publiczne z Oddziałami Integracyjnymi: Przedszkole nr 1, ul. Lwowska 38; Przedszkole nr 14, ul. Pułaskiego 93a; Przedszkole nr 18; ul. Westerplatte 10 i Przedszkole nr 35, ul. Topolowa 4;
- Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 11 (oddziały integracyjne i specjalne dla dzieci z autyzmem), ul. Mościckiego 177a;
- Szkoły Podstawowe z Oddziałami Integracyjnymi nr 3, ul. Kopernika 10 i Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Dąbrowskiej 6;
- Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 (oddziały integracyjne), ul. Reymonta 30;

- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi (Gimnazjum nr 7 i XX Liceum Ogólnokształcące), ul. Bandrowskiego 4;
- Zespół Szkół Specjalnych dla Nieśłyszących i Słabo Słyszących (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące, Technikum), ul. Lippóczy'ego 4a;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy) przy ul. Romanowicza 9;
- Zespół Specjalnych Szkół Przyszpitalnych (Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym, Gimnazjum), ul. Lwowska 178a.

Szkoły i placówki oświatowe niepubliczne:

- Niepubliczne Przedszkole Specjalne Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, ul. Okrężna 4a;
 - Zespół Niepublicznych Szkół Specjalnych (Gimnazjum, Niepubliczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy, Zasadnicza Szkoła Zawodowa), ul. Okrężna 4a;
 - Niepubliczne Gimnazjum w Tarnowie-Mościcach (Stowarzyszenie Inicjatyw Prospołecznych *Otwarta Przyszłość*), ul. Zbylitowska 9,
 - Zespół Szkół Niepublicznych (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Gimnazjum z Oddziałami Przystosowującymi do Pracy, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum, Fundacja Dobrosąsiedzkiej Współpracy); ul. Skorupki 9,
- Placówki te oferują (poza działalnością edukacyjną) również pomoc psychologiczną, prowadzą psychoedukację dla rodziców i nauczycieli, realizują programy profilaktyczne w zakresie zdrowia psychicznego, współpracują z ośrodkami wychowawczymi i socjoterapeutycznymi na terenie całej Polski.

W odpowiedzi na potrzeby rodziców i wychowawców przez Wydział Edukacji w Urzędzie Miasta Tarnowa i Specjalistyczną Poradnię Profilaktyczno-Terapeutyczną został opracowany ***Informator Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla dzieci i młodzieży w Tarnowie***. Powstał on w wyniku współpracy wielu instytucji miejskich w ramach działań systemowych w zakresie wychowania i profilaktyki. Głównym jego zadaniem jest ułatwienie współdziałania pomiędzy rodzicami, nauczycielami i osobami, które zajmują się wychowaniem, a instytucjami miejskimi. Obejmuje informacje o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc psychologiczną, prawną oraz wsparcie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży w tym niepełnosprawnej i z niepowodzeniami. Przy opracowaniu informacji w zakresie opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą wykorzystano informacje zawarte w Informatorze, który *dostępny jest na stronie internetowej www.edunet.tarnow.pl*

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Tarnowie, z siedzibą przy ul. Ostrogskich 5b, prowadzi dwa ośrodki dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi:

- Poradnię dla Osób z Autyzmem Dziecięcym, która jest czynna w dni powszednie i zapewnia kompleksową diagnostykę oraz terapię tzw. całościowych zaburzeń rozwoju. W Poradni pracuje lekarz psychiatra dzieci i młodzieży, psycholog, logopeda, fizjoterapeuta.
- Oddział Dzienny Rehabilitacyjny dla dzieci zagrożonych nieprawidłowym rozwojem (głównie z grupy wysokiego ryzyka ciąży-porodowego) oraz dzieci z zaburzonym rozwojem psychomotorycznym.

Stowarzyszenie *Ich Lepsze Jutro* prowadzi działania z zakresu profilaktyki zaburzeń, pomocy psychologicznej na rzecz dzieci z niepełną sprawnością (w tym z autyzmem) i deficytami poprzez systematyczne zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne oraz poradnictwo dla rodziców.

Stowarzyszenie Psychologii, Edukacji i Rozwoju Osobistego „Kropla Słońca” oferuje diagnozę psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną oraz pomoc psychologiczną dzieciom; młodzieży i osobom dorosłym. Prowadzi szkolenia, warsztaty i wykłady z zakresu umiejętności interpersonalnych i społecznych, rozwoju osobistego i promowanie zdrowego stylu życia. Organizuje cykliczne *Śniadania i podwieczorki na trawie... z psychologią i nie tylko* oraz *Tarnowski Festiwal Psychologii i Rozwoju Osobistego*. Opracowuje i wydaje magazyn *Timer* - pierwszy, tarnowski e-magazyn poświęcony rozwojowi, edukacji oraz psychologii.

Na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa prowadzone są przez organizacje pozarządowe specjalistyczne placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, które realizują różne formy pomocy specjalistycznej, m.in. porady psychologiczne, socjoterapeutyczne, psychoprofilaktyczne oraz psychoedukacyjne. Prowadzone są również terapie indywidualne wychowanków oraz terapie rodzinne.

Tabela Nr 8: Placówki wsparcia dziennego w Tarnowie dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu	Nazwa organu prowadzącego
1	Świetlica Środowiskowa przy Parafii Chrystusa Dobrego Pasterza	ul. 16 Pułku Piechoty 10	14 631 73 20	Caritas Diecezji Tarnowskiej ul. Legionów 30 33-100 Tarnów
2	Świetlica Środowiskowa przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa	ul. Lwowska 102	14 631 73 20	Caritas Diecezji Tarnowskiej ul. Legionów 30 33-100 Tarnów
3	Świetlica Środowiskowa przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbe	ul. Urszulańska 9	14 631 73 20	Caritas Diecezji Tarnowskiej ul. Legionów 30 33-100 Tarnów
4	Świetlica Środowiskowa przy Parafii Miłosierdzia Bożego	ul. Klikowska 21	14 621 95 67	Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Tarnowskiej ul. Bema 14 33-100 Tarnów
5	Świetlica Środowiskowa przy Parafii M. B. Szkaplerznej	ul. Gumniska 24	14 621 95 67	Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Tarnowskiej ul. Bema 14 33-100 Tarnów
6	Świetlica Środowiskowa w Środowiskowym Ognisku Wychowawczym TPD „Radosna Przystań”	ul. Krakowska 24	14 655 95 40	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Tarnowie ul. Krakowska 24 33-100 Tarnów
7	Mościcki Ośrodek Szkoleniowo Terapeutyczny -Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej z miejscami opieki specjalistycznej	ul. Zbylitowska 5	603 953 185	Stowarzyszenie KANON ul. Zbylitowska 5 33-101 Tarnów
8	Placówka wsparcia dziennego w formie specjalistycznej-SIEMACHA Spot Gemini Park w Tarnowie	ul. XVI Pułku Piechoty 12	14 656 11 88 12 632 11 88	Stowarzyszenie SIEMACHA ul. Długa 42 31-146 Kraków
9	Placówka wsparcia dziennego w formie specjalistycznej – Przedszkole Publiczne Nr 20 w Tarnowie	ul. Sportowa 4	600 925 261	Fundacja „ICH PASJE” ul. Lwowska 69/92 31-146 Kraków

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Tarnowa.

IV. POMOC SPOŁECZNA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie przy ulicy M.B.Fatimskiej 9, tel. 14 688 20 20 realizuje niżej wymienione zadania z zakresu rehabilitacji społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych (w tym osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi) finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (126 osób niepełnosprawnych korzysta z rehabilitacji zawodowej i społecznej w trzech Warsztatach Terapii Zajęciowej,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi poprzez:

- Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
Do zadań opiekuńczej, świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania danej osoby należy:
 - uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
 - interwencje i pomoc w życiu w rodzinie,
 - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
 - pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi,
 - uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich oraz przyjmowania leków.
- Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin osób chorujących psychicznie – obejmujące poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne.
Od listopada 2012 roku prowadzona jest grupa wsparcia dla rodzin osób chorujących na schizofrenię. Praca grupy jest adresowana do rodziców, małżonków i pełnoletniego rodzeństwa osób chorujących na schizofrenię. Jest to grupa otwarta, licząca od 8 do 12 osób, której głównym celem jest wsparcie emocjonalne rodzin.
Spotkania grupy odbywają się co 2 tygodnie, w poniedziałki, w siedzibie MOPS przy al. M.B. Fatimskiej 9. Grupę prowadzi psycholog i pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy

Podstawową instytucją działającą na terenie miasta Tarnowa, udzielającą pomocy dla ofiar przemocy, katastrof, klęsk żywiołowych oraz kryzysów występujących w rodzinie jest **Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, który mieści się w Tarnowie przy ulicy Szarych Szeregów 1, tel. 14 655 66 59.**

Ośrodek realizuje zadania poprzez:

- świadczenie całodobowej specjalistycznej, interdyscyplinarnej (psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej) pomocy osobom/rodzinom będącym w stanie kryzysu. W ramach interwencji kryzysowej możliwe jest również udzielanie schronienia w okresie 3 miesięcy,
- świadczenie całodobowej specjalistycznej, interdyscyplinarnej (psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej) pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy domowej, zarówno w formie ambulatoryjnej, jak i poprzez zapewnienie całodobowego schronienia w okresie 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia pobytu,
- działania korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone na podstawie opracowywanych programów, dostosowanych do specyfiki grupy.

Kadrę Ośrodka stanowią wykwalifikowani psychologowie, psychoterapeuci i socjologowie. W Ośrodku można skorzystać z bezpłatnych konsultacji prawnych. Ośrodek udziela również doraźnej pomocy psychologiczno-terapeutycznej. Zadaniem pracowników Ośrodka jest zapewnienie wsparcia i koordynacja pomocy (w tym: psychiatrycznej).

Domy Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy

Na terenie Miasta Tarnowa funkcjonują cztery domy pomocy społecznej prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa, a także przez inne podmioty na zlecenie Gminy.

- **Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie** w Tarnowie przy ul. Robotniczej 4 (liczba miejsc statutowych – 80), który zapewnia całodobową opiekę, zaspokojenie potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, religijnych i społecznych osobom niepełnosprawnym,

- **Dom Pomocy Społecznej dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie** w Tarnowie, ul. Modrzejewskiej 48 (liczba miejsc statutowych – 17), który stwarza mieszkańcom warunki do samodzielnego życia w otwartym środowisku, w rodzinnej atmosferze, zapewnia całodobową opiekę dostosowaną do indywidualnych potrzeb i uczestnictwo w zajęciach rehabilitacyjno-terapeutycznych,

- **Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta** w Tarnowie, ul. Szpitalna 53 (liczba miejsc statutowych – 164, z czego 154 dla osób przewlekle somatycznie chorych, a 10 dla osób w podeszłym wieku). Pensjonariuszami domu są osoby o różnych schorzeniach i stopniu niepełnosprawności. Opiekę lekarską nad mieszkańcami sprawuje zatrudniony lekarz,

- **Dom Pomocy Społecznej w Tarnowie** przy ul. Czarna Droga 48 (liczba miejsc statutowych-87). Dom zapewnia swoim mieszkańcom zaspokojenie potrzeb bytowych, całodobową opiekę, rehabilitację i uczestnictwo w zajęciach terapeutycznych. W Domu przebywają osoby o różnych schorzeniach i stopniu niepełnosprawności.

Środowiskowe Domy Samopomocy są to ośrodki oferujące rehabilitację, aktywizację i integrację psychospołeczną osób z zaburzeniami psychicznymi. Funkcjonują w trybie dziennym (dni powszednie, godziny przedpołudniowe), zapewniają dostęp do terapeutów zajęciowych, psychologów, konsultacji psychiatrycznych. Na terenie miasta funkcjonuje jeden **Środowiskowy Dom Samopomocy** dla 60 osób niepełnosprawnych intelektualnie o zasięgu ponadgminnym prowadzony na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa.

Tabela Nr 9: Domy Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy funkcjonujące na terenie miasta Tarnowa.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu	Nazwa organu prowadzącego
1	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie	ul. Robotnicza 4	14 621 39 95	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo Prowincja Krakowska z siedzibą w Krakowie, ul. Warszawska 8
2	Dom Pomocy Społecznej dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie	ul. Modrzejewskiej 48	14 625 07 15	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Tarnowie
3	Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta	ul. Szpitalna 53	14 688 86 69	Gmina Miasta Tarnowa
4	Dom Pomocy Społecznej	ul. Czarna Droga 48	14 633 02 15	Gmina Miasta Tarnowa
5	Środowiskowy Dom Samopomocy im. Świętej Kingi w Tarnowie	Al.M.B.Fatimskiej 6	14 622 41 49	Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska z siedzibą w Krakowie ,ul. Nazaretańska 1

Źródło: Opracowano na podstawie danych przekazanych przez Wydział Polityki Społecznej w Urzędzie Miasta Tarnowa.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej są to placówki wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, które mają na celu stwarzanie osobom niepełnosprawnym intelektualnie (z zespołem Downa, upośledzeniem umysłowym, dziecięcym porażeniem mózgowym) możliwości uczestnictwa w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Zajęcia w WTZ prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii.

Na terenie Tarnowa funkcjonują trzy warsztaty terapii zajęciowej.

Tabela Nr 10: Warsztaty Terapii Zajęciowej na terenie miasta Tarnowa.

Lp.	Adres	Telefon	Nazwa organu prowadzącego	Liczba uczestników
1.	ul. Klikowska 190	14 626 65 79	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tarnowie	46
2.	ul. Ostrogskich 5b	14 626 84 89	Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Tarnowie,	35
3.	ul. Hodowlana 6	14 627 35 03	Fundacja Rozwoju Edukacji, Pracy, Integracji REPI w Tarnowie	45

Źródło: Opracowano na podstawie danych przekazanych przez Wydział Polityki Społecznej w Urzędzie Miasta Tarnowa.

Ponadto na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Gminą Miasta Tarnowa, a Powiatem Tarnowskim, mieszkańcy miasta mają możliwość uczęszczania do WTZ działającego przy Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Piast” w Woli Rzędzińskiej.

Miejski Punkt Konsultacyjny Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie

Miejski Punkt Konsultacyjny Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie, działający przy Urzędzie Miasta Tarnowa, **ul. Goldhammera 3, pokój 13, tel. 14 688 28 29** czynny jest w poniedziałki, środy i piątki w godzinach popołudniowych. Dyżurujący w Punkcie specjaliści z zakresu terapii uzależnień i prawa oferują mieszkańcom miasta następujące formy pomocy:

- porady w zakresie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- pomoc prawną z zakresu prawa rodzinnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych,
- pomoc w przygotowaniu pism procesowych,
- pomoc terapeutyczną,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu odwykowym,
- wskazywanie miejsca, gdzie można podjąć leczenie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **ul. Goldhammera 3, pokój 13, tel 14 688 28 29** podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby zgłoszonej (wobec której zachodzi podejrzenie, iż jest uzależniona od alkoholu) - obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Wnioskodawcą w powyższej sprawie może być osoba pełnoletnia między innymi: członek rodziny, sąsiad, Policja, przedstawiciel organizacji pozarządowej, kurator, pracownik socjalny.

W celu zgłoszenia osoby nadużywającej alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy wypełnić stosowny wniosek i opisać sytuację osoby nadużywającej alkoholu oraz podać co najmniej jednego świadka, który może potwierdzić fakt nadużywania alkoholu przez osobę zgłoszoną do leczenia.

Inne formy pomocy

Osoby niepełnosprawne (w tym także osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi), a także opiekunowie i rodziny osób niepełnosprawnych mogą skorzystać z pomocy **Konsultanta ds. Osób Niepełnosprawnych**, który prowadzi poradnictwo dla osób niepełnosprawnych, udziela pomocy osobom niepełnosprawnym w rozwiązywaniu problemów życia codziennego, udziela pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Konsultant przyjmuje mieszkańców miasta Tarnowa w siedzibie Urzędu Miasta Tarnowa, przy **ul. Nowej 4, w Biurze Obsługi Mieszkańców, pokój nr 1 na parterze, w każdy roboczy czwartek, w godz. od 10.00 do 14.00**. Podczas dyżurów, można również skontaktować się z Konsultantem telefonicznie nr **14 688 25 53** lub faxem nr **14 688 25 51**.

Uruchomiony został również adres mailowy: niepełnosprawni@umt.tarnow.pl, za pomocą którego każda osoba niepełnosprawna może zwrócić się z pytaniem, wątpliwościami, a także zgłaszać swoje problemy.

Urząd Miasta Tarnowa – Wydział Polityki Społecznej, realizuje program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON. W ramach Programu osoby niepełnosprawne mogą otrzymać pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. Niepełnosprawni studenci mogą otrzymać dofinansowanie do opłaty za naukę (czesne) lub za przeprowadzenie przewodu doktorskiego, a także dodatek na pokrycie kosztów kształcenia. Osoby zainteresowane mogą uzyskać informacje w pokoju nr 2 w budynku **Urzędu Miasta Tarnowa przy ulicy Goldhammera 3** lub telefonicznie pod nr telefonu **14 688 25 30**.

V. AKTYWIZACJA ZAWODOWA

Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie realizuje zadania mające na celu aktywizację i rehabilitację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Osoby z orzeczoną niepełnosprawnością z zaburzeniami psychicznymi stanowią około 18% wśród klientów niepełnosprawnych pozostających w ewidencji urzędu.

Dane do kontaktu: **Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie plac gen. J. Bema 3, w Tarnowie tel. (14) 68-82-300, fax (14) 68-82-301, e-mail: krta@praca.gov.pl, up@up.tarnow.pl**

Godziny urzędowania : poniedziałek w godz. 8:00 - 16:00, od wtorku do piątku w godz. 7:30 - 15:30.

Godziny przyjęć Klientów : poniedziałek w godz. 8:00 - 15:00, od wtorku do piątku w godz. 7:30 - 14:30.

W celu ułatwienia korzystania z usług Powiatowego Urzędu Pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych funkcjonują wydzielone, odrębne stanowiska, gdzie zgłaszające się osoby są informowane o przysługujących im formach pomocy oraz obsługiwane na bieżąco przez doradcę klienta i doradcę zawodowego. Przez cały okres korzystania z usług Powiatowego Urzędu Pracy każda osoba ma ustalonego dla siebie doradcę klienta, który dobiera dla niej najkorzystniejsze formy pomocy możliwe do zastosowania. Po wyrażeniu zgody przez klienta kontakt z nim nawiązywany jest również drogą telefoniczną.

Tabela Nr 11: Formy pomocy realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie, którymi obejmowane są osoby niepełnosprawne.

Lp.	Forma i zakres pomocy	Miejsce udzielania pomocy	Telefon
1.	Pośrednictwo pracy – stanowisko do obsługi osób z orzeczoną niepełnosprawnością (rejestracja, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, wydawanie zaświadczeń)	Pokój nr 4	14 688 23 67 14 688 23 71
2.	Poradnictwo zawodowe	Pokój nr 9	14 688 23 50 14 688 23 52
3.	Szkolenia	Pokój nr 101	14 688 23 44

4.	Staże	Pokój nr 109	14 688 23 35
5.	Prace interwencyjne	Pokój nr 106	14 688 23 41
6.	Wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy	Pokój nr 114	14 688 23 28
7.	Jednorazowo przyznawane środki na podjęcie działalności gospodarczej	Pokój nr 5	14 688 23 59

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie.

Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie realizuje ponadto zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON:

- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych,
- przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

W 2009 roku PUP w Tarnowie rozpoczął realizację programu „Lepsze perspektywy” skierowanego do osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących miasto Tarnów. Doradcy zawodowi realizując program „Lepsze perspektywy” stwarzają dogodne warunki do rehabilitacji zawodowej uczestników programu. Każda zakwalifikowana do programu osoba może skorzystać z indywidualnego poradnictwa zawodowego, zapewniona jest też możliwość udziału w zajęciach w ramach grupowego poradnictwa zawodowego. Uczestnicy są informowani o programach/projektach zewnętrznych skierowanych do osób niepełnosprawnych. Organizowane są również wizyty w zakładach pracy chronionej w celu poznania stanowisk pracy, warunków zatrudnienia wymogów pracodawcy oraz oczekiwań pracodawcy względem kandydata do pracy.

Zakłady Aktywności Zawodowej

Zakłady aktywności zawodowej są jednostkami tworzonymi przez samorząd lub organizacje pozarządowe. Ich głównym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Zakłady aktywności zawodowej zatrudniają osoby niepełnosprawne, zwłaszcza w stopniu znacznym. Często są to osoby chore psychicznie lub upośledzone umysłowo. Na terenie województwa małopolskiego działa sześć zakładów aktywności zawodowej. Jednym z nich jest znajdujący się na terenie podmiejskiej Gminy Tarnów **Zakład Aktywności Zawodowej „Piast”, prowadzony przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Piast” im. Wincentego Witosa w Woli Rzędzińskiej 297 a, tel. 14 637 61 47.** Jest to jedyny tego typu obiekt w okolicy Tarnowa.

Zakład „Piast” zatrudnia 50 osób z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności, zapewniając im w ten sposób rehabilitację zawodową i społeczną. Zakład Aktywności Zawodowej „Piast” organizuje dla swoich pracowników specjalistyczną opiekę medyczną oraz dodatkowe usługi rehabilitacyjne.

Zakłady Pracy Chronionej

O nadanie statusu zakładu pracy chronionej mogą ubiegać się pracodawcy prowadzący działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy, zatrudniający nie mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Ponadto:

- - Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładzie pracy chronionej powinien wynosić co najmniej 50%, a w tym co najmniej 20% ogółu zatrudnionych powinny stanowić osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, albo co najmniej 30% powinny stanowić osoby niewidome lub psychicznie chore, lub upośledzone umysłowo posiadające orzeczenie o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.
- - Obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy powinny odpowiadać przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy, a także uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniać wymagania dostępności do nich. Pracodawcy zobowiązani są zapewnić pracownikom doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Tabela Nr 12: Zakłady Pracy Chronionej na terenie miasta Tarnowa.

Lp	Nazwa zakładu	Adres	Telefon
1.	ASTERIAS Sp. z o.o.	ul. Lwowska 184	14 626 95 94
2.	ChemEnergia – Wacław Korzeniowski	ul. Kruczkowskiego 14	14 633 11 66
3.	Delta-Graphix – M.Dreszer	ul. Starodąbrowska 6	14 626 97 89
4.	Przedsiębiorstwo Przemysłu Spożywczego „LEWIL- IGLOKRAK” Sp. z o.o.	ul. Sadowa 29	14 626 62 01
5.	Agencja Ochrony Osób i Mienia „PERFEKCJA” Sp. z o.o.	ul. Krakowska 11 A	14 621 52 57
6.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KARABELA-MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Aleja Piaskowa 10	14 627 38 99
7.	RWD Prospekt sp. z o.o.	ul. Klikowska 50	14 621 50 00
8.	UNI TARPIN Spółka z o.o.	ul. Kwiatkowskiego 8	14 629 60 90
9.	„ZENIT” Sp. z o.o.	ul. Ochronek 34	14 621 35 46
10	Piekarnia „ZIARNO” – Jan Winiarski spółka jawna	ul. Skrzyszowska 11	14 626 96 52
11	Spółdzielnia Inwalidów TARNOSPIN	ul. Okrężna 4a	14 626 97 51

Źródło: Opracowano na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie.

VI. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może w oddziaływaniu z różnymi barierami utrudnić im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami.

Orzekanie o niepełnosprawności dla celów pozarentowych

Do orzekania o stopniu niepełnosprawności dla celów pozarentowych powołane są Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności jako organy I instancji oraz Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, działające jako druga instancja - odwoławcza. Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności jest orzecznictwem dla celów pozarentowych, w celu korzystania z ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów. W przypadku osób zameldowanych na terenie miasta Tarnowa lub na jego terenie przebywających właściwym miejscowo jest **Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie ul. Okrężna 4a, tel. 14 626 99 47, fax 14 626 99 41, mail: mzotarnow@wp.pl.**

Do zadań Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności należy m.in.:

- orzekanie o niepełnosprawności osób do 16 roku życia,
- orzekanie o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia,
- orzekanie o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy,
- wystawianie legitymacji dokumentującej niepełnosprawność osobom niepełnosprawnym.

Dokumentem potwierdzającym status osoby niepełnosprawnej jest legitymacja osoby niepełnosprawnej wydawana z upoważnienia Prezydenta Miasta Tarnowa przez Przewodniczącego Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie po upływie 14 dni od daty odbioru orzeczenia (po uprawomocnieniu się).

Orzekanie o niezdolności do pracy

Niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu; może to być:

- częściowa niezdolność do pracy - w przypadku osoby, która utraciła w znacznym stopniu zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji,
- całkowita niezdolność do pracy w przypadku osoby, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy,
- całkowita niezdolność do pracy i do samodzielnej egzystencji w przypadku osoby, u której stwierdzono naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym

konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy nie stanowi przeszkody w podjęciu zatrudnienia w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Oceny niezdolności do pracy i jej stopnia dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS. Obowiązujące przepisy przewidują dwuinstancyjność w postępowaniu orzeczniczym. Organem orzekającym w I instancji jest lekarz orzecznik ZUS, natomiast II instancji-komisja lekarska ZUS.

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy,
- ma wymagany – odpowiednio do wieku, w którym powstała niezdolność do pracy okres składkowy i nieskładkowy,
- niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresach składkowych lub nieskładkowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Renta z tytułu niezdolności do pracy może zostać przyznana na stałe lub na określony czas. Renta stała przysługuje ubezpieczonemu, którego niezdolność do pracy została uznana przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS za trwałą. Renta okresowa przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli jego niezdolność do pracy zostanie przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS uznana za okresową, czyli mającą charakter czasowy. Renta okresowa z tytułu niezdolności do pracy przysługuje na okres wskazany w decyzji organu rentowego.

Renta socjalna przysługuje osobie, która jest pełnoletnia oraz całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej- przed ukończeniem 25 roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Renta socjalna może być przyznana na stałe – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwałą lub na wskazany okres- jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Szczegółowe informacje można uzyskać w **Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Tarnowie przy ulicy Kościuszki 32**, a także za pośrednictwem **Centrum Obsługi Telefonicznej: 801 400 987 z telefonów stacjonarnych i (22) 560 16 00 z telefonów stacjonarnych i komórkowych, Skype: ZUS_centrum_obsługi_tel, e-mail:cot@zus.pl**

VII. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W Tarnowie działają organizacje pożytku publicznego, których celem jest pomoc dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo:

1. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Tarnowie, z siedzibą przy ul. Ostrogskich 5b, tel. 14 626 84 89.

Stowarzyszenie prowadzi:

- Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla 22 uczniów,
- Warsztat Terapii Zajęciowej Terapii Zajęciowej na ul. Ostrogskich 5b, dla 35 osób,
- Dom Pomocy Społecznej „Hostel” dla 17 osób,
- Punkt Wczesnej Interwencji (z Poradnią dla Osób z Autyzmem Dziecięcym i Oddziałem Dziennym),
- Dzielne Centrum Aktywności,
- Mieszkanie Chronione – dla osób opuszczających rodzinę zastępczą, dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą ,
- Grupę wsparcia „Razem łatwiej” dla rodziców niepełnosprawnych dzieci.

Stowarzyszenie działa nieprzerwanie od 1992 roku, wcześniej funkcjonowało jako Koło Specjalnej Troski przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci w Tarnowie.

2. Fundacja Rozwoju Edukacji, Pracy, Integracji – z siedzibą przy ul. Hodowlanej 6 w Tarnowie, tel. 14 627 35 03.

Fundacja prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II, zapewniając miejsce dla 45 osób z orzeczonym umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności.

3. Stowarzyszenie „Bądźmy Razem” Na Rzecz Integracji Społecznej Osób Niepełnosprawnych z siedzibą przy ul. Romanowicza 9 (SOSW w Tarnowie), tel. 14 626 33 84 . Stowarzyszenie realizuje przy wsparciu finansowym Gminy Miasta Tarnowa zadanie pod nazwą „Rehabilitacja dzieci i młodzieży-Diagnoza i terapia dzieci z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi”.

4. Stowarzyszenie Ich Lepsze Jutro, z siedzibą na ul. Kochanowskiego 30, tel. 14 639 09 09

Stowarzyszenie prowadzi Aktywną Świetlicę Terapeutyczną dla dzieci niepełnosprawnych (w wieku 2-16 lat), zapewniając pomoc logopedy, psychologów, pedagogów, terapeutów. Świetlica dysponuje EEG biofeedback, stosowane są metody terapii behawioralnej, dogoterapii, muzykoterapii, polisensoryki, atreterapii. Stowarzyszenie realizuje przy wsparciu finansowym Gminy Miasta Tarnowa zadanie pod nazwą „Rehabilitacja dzieci i młodzieży z wadą słuchu lub zaburzeniami sensorycznymi”

5. Fundacja „Kromka Chleba” z siedzibą przy ul. Bandrowskiego 26, tel. 14 656 02 36.

Fundacja działa na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez:

- patronat nad polskim domem Wspólnoty Cenacolo w Porębie Radlnej, gdzie prowadzona jest terapia uzależnienia od narkotyków wśród młodzieży
- współpracę z prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, tarnowskim Domem Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie, znajdującym się na ul. Robotniczej 4
- działalność edukacyjną w ramach Uniwersytetu III Wieku
- prowadzenie noclegowni dla bezdomnych, z której nierzadko korzystają osoby zepchnięte na margines społeczny przez chorobę psychiczną lub uzależnienie.

6. Stowarzyszenie „ARKA” z siedzibą przy Pl. Katedralnym 6, tel. 14 621 01 91

Stowarzyszenie prowadzi poradnię specjalistyczną oraz telefon zaufania. Celem Stowarzyszenia jest udzielanie ludziom znajdującym się w różnych sytuacjach życiowych wielorakiej pomocy, w tym m.in. psychologicznej, pedagogicznej i medycznej.

7. Stowarzyszenie „TO CO WSPÓLNE” przy ul. Marii Dąbrowskiej 6, tel. 14 624 32 26.

Stowarzyszenie realizuje przy wsparciu finansowym Gminy Miasta Tarnowa zadanie pod nazwą „Rehabilitacja dzieci i młodzieży – Diagnoza i terapia uczniów niepełnosprawnych przygotowaniem do aktywnego życia społecznego”

8. Tarnowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej przy ul. Rynek 4/3, tel. 14 622 40 43.

Towarzystwo prowadzi Centrum Terapii Uzależnień, w tym również profesjonalny punkt konsultacyjno-diagnostyczny dla osób (głównie młodzieży) uzależnionych bądź zagrożonych uzależnieniem od narkotyków oraz ich rodzin. W ramach Centrum Terapii Uzależnień wsparciem terapeutyczno-profilaktycznym obejmowane są trzy 12 osobowe grupy:

- Grupa Dorosłe Dzieci Alkoholików (DDA),
- Grupa Osób Współuzależnionych (WU),
- Grupa Dzieci i Młodzieży zagrożonych uzależnieniem (DM)

Wszystkie wyżej wymienione organizacje pozarządowe mają zasięg ponadlokalny, aktywnie uczestniczą w organizowaniu spotkań integracyjnych, imprez sportowych, konkursów i festiwali, uzupełniają ofertę opieki i terapii dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Tarnowa.